

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/42082,39-Sesja-Stala-Konferencji-Muzeow-Archiwow-i-Bibliotek-Polskich-na-Zachodzie-Now.html>
08.05.2024, 07:05

39. Sesja Stała Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie - Nowy Jork, 5-8 października 2017

Prezes IPN: Mogli odebrać nam niepodległość, ale nie mogli odebrać marzeń

W czwartek 5 października, o godzinie 19.00, w Konsulacie Generalnym RP w Nowym Jorku odbyło się uroczyste otwarcie 39. Sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie (MABPZ). W wydarzeniu udział wzięli przedstawiciele Instytutu Pamięi Narodowej z prezesem IPN Jarosławem Szarkiem, dyrektorem archiwum IPN Marzeną Kruk i zastępcą dyrektora archiwum IPN Mariuszem Kwaśniakiem na czele.

- Witamy w stolicy świata, ale i stolicy Polonii - zaczęła uroczystość Iwona Korga, prezes Instytutu Piłsudskiego w Nowym Jorku. Na uroczystość przybyli m.in. Wicepremier i Minister

Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Piotr Gliński, dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Mateusz Stąsień i zastępca dyrektora Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej MSZ Krzysztof Strzałka. Po odczytaniu listu od sekretarza stanu w Kancelarii Prezydenta RP Adama Kwiatkowskiego i przemówieniach wicepremiera oraz przedstawicieli MSZ głos zabrał prezes IPN, który podkreślał zasługi polskiej emigracji w przechowywaniu dziedzictwa narodowego.

- Ostatnie 200 lat naszej historii to ciągła walka o wolność i niepodległość. Traciliśmy państwowość, odbierano nam terytorium, ale nie traciliśmy marzeń o tym, że chcemy żyć w wolnej i niepodległej ojczyźnie – zaczął dr Jarosław Szarek. Odwołując się do wystąpienia wicepremiera Glińskiego zaznaczył, że aspiracje niepodległościowe mogły przetrwać w „małych Polskach”, czyli m.in. instytucjach polonijnych we Francji, Szwajcarii czy Wielkiej Brytanii.

- Państwo mają w swych zbiorach nie tylko dziesiątki tysięcy dokumentów, ale przechowują też bezcenne relikwie naszych marzeń o wolnej i niepodległej Polsce.

Prezes IPN opisał przygotowania do obchodów setnej rocznicy odzyskania niepodległości oraz zaznaczył, że mają być oparte o cztery przełomowe wydarzenia historii Polski XX wieku: powstanie II Rzeczypospolitej w 1918 roku, zwycięstwo nad bolszewikami w 1920 roku, wybór Karola Wojtyły na tron Piotrowy w 1978 roku oraz powstanie Solidarności w 1980 roku. Dr Szarek zaznaczył, że stulecie odzyskania niepodległości będzie miało sens wtedy, gdy ukaże się je razem z innymi zmaganiem o wolność.

Dr Szarek wspominał o zaniedbaniach państwa polskiego wobec Polonii: – Trzeba też powiedzieć parę gorzkich słów. (...) Jednym z licznych grzechów III RP zaraz po 1989 roku było odwrócenie się od emigracji. Polska wówczas nie wykorzystała polonijnego potencjału – nie tylko materialnego, ale przede wszystkim intelektualnego i duchowego. Wielu uczestników zmagania o wolną Polskę już odeszło, a III RP nie potrzebowała ich świadectwa. Teraz musimy to wszystko naprawić. Skupiamy się przez najbliższe 4 lata na wydarzeniach wpisanych w obchody stulecia odzyskania niepodległości, aby nasze dziedzictwo zostało przekazane następnym pokoleniom.

W Nowym Jorku odbywa się pięciodniowa Sesja Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, z której instytucjami członkowskimi IPN współpracuje od wielu lat. Organizacja umożliwia instytucjom członkowskim wymianę doświadczeń i wzajemną pomoc w archiwizowaniu, pozyskiwaniu i publikowaniu dokumentów oraz popularyzuje ich dorobek. W tym roku tematem głównym sesji jest: „Wychodźstwo na rzecz niepodległości Polski w latach 1914–1920”.

Tekst i zdjęcia Jakub Maciejewski (IPN)

Zainaugurowana w 1979 roku konferencja stanowi luźne zrzeszenie polskich organizacji,

początkowo w Europie Zachodniej, a później także w USA, Kanadzie i Ameryce Południowej. Są to głównie instytucje posiadające biblioteki, archiwa albo muzea polonijne. Ośrodki te przyczyniają się od wielu lat do gromadzenia, przechowywania i udostępniania dóbr kultury polskiej poza granicami naszego kraju: gromadzą prace z zakresu historii, literatury i sztuki, kompletują wydawnictwa emigracyjne, wydają opracowania bibliograficzne, prowadzą wymianę wydawnictw z bibliotekami naukowymi i uniwersyteckimi w Polsce, gromadzą źródła naukowe i prowadzą badania historyczne związane z najnowszymi dziejami Polski, kolekcjonują pamiątki (odznaczenia, portrety, medale, sztandary) przekazywane przez osoby prywatne, opiekują się pomnikami i wydają własne publikacje. Stała Konferencja jest ważnym forum wymiany doświadczeń przedstawicieli instytucji emigracyjnych z całego świata.

Konferencja skupia najważniejsze instytucje kulturalne polskiej Emigracji, m.in. Bibliotekę Polską w Paryżu, Muzeum Polskie w Rapperswilu, a także podobne placówki w Londynie, Rzymie, Montrealu czy Buenos Aires. W USA zrzesza m.in. Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w Ameryce (SWAP), Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce, Fundację Kościuszkowską, Polski Instytut Naukowy, Archiwa, Biblioteki i Muzea Polonii w Orchard Lake oraz chicagowskie Muzeum Polskie w Ameryce. Stawia sobie za cel umacnianie współpracy między instytucjami członkowskimi, wymianę doświadczeń, pomoc w zbieraniu poloników, wspólną akcję informacyjną i wzajemne przedstawianie dorobku instytucji członkowskich.

Przez wiele lat coroczne spotkania przedstawicieli muzeów, bibliotek i archiwów na Zachodzie dokumentowały działalność kulturalną instytucji emigracyjnych. Celem tych spotkań jest także dzielenie się problemami i wspólne poszukiwanie rozwiązań oraz podejmowanie inicjatyw dotyczących opieki nad polskim dziedzictwem narodowym poza granicami kraju.

Pierwszą sesją, która odbyła się w Polsce była sesja 17., zorganizowana w Lublinie we wrześniu 1995 r. przez Bibliotekę Polską w Londynie wspólnie z Biblioteką Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W Polsce odbyły się jak dotąd jeszcze cztery sesje (w 1996 we Wrocławiu, w 2004 w Krakowie, w 2010 w Warszawie oraz po raz drugi we Wrocławiu we wrześniu 2012 r.).

Głównym tematem tegorocznego spotkania, zorganizowanego w Nowym Jorku przez Instytut Piłsudskiego w Ameryce oraz SWAP, jest „Wychodźstwo na rzecz niepodległości Polski w latach 1914–1920”. Wiąże się to z planowanymi na przyszły rok uroczystościami z okazji setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. W kontekście tej rocznicy zaprezentowana zostanie działalność placówek polonijnych, referaty będą mówiły m.in. o wkładzie poszczególnych środowisk emigracyjnych w pracę i walkę na rzecz odrodzenia Rzeczypospolitej.